

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Komorowski

Sędziowie: SSO Dorota Maciejewska-Papież (spr.)

SSO Jerzy Andrzejewski

Protokolant: aplikant radcowski Katarzyna Pawlińska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Bogusława Tupaja

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2015 r.

sprawy **W. F. (F.)**

oskarżonego o przestępstwa z art. 178a § 4 kk i z art.244kk

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 19 stycznia 2015r., sygn. akt. III K 655/14

na podstawie art.440 kpk uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu do ponownego rozpoznania

Jerzy Andrzejewski Jarosław Komorowski Dorota Maciejewska -Papież

UZASADNIENIE

K. F. został oskarżony o to, że

1. w dniu 25.03.2014 r. w P.kierował w ruchu lądowym pojazdem marki J.o nr rej. (...)wbrew orzeczonemu prawomocnym wyrokiem z dnia 18.03.2013 r. Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda sygn. akt VI K 252/13 zakazowi prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych tj. o czyn z art. 244 kk,
2. w dniu 09.04.2014r. w P.będąc wcześniej skazanym prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda sygn. akt VI K 252/13 z dnia 18.03.2013r. za kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości kierował pojazdem mechanicznym - samochodem J.o nr rej. (...)będąc w stanie nietrzeźwości (I badanie 1.04 mg/l, II badanie 1,03 mg/l) wbrew orzeczonemu prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda sygn. akt VI K 252/13 z dnia 18.03.2013 r. zakazowi prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych tj. o czyn z art. 178a § 4 kk,
3. w dniu 13.05.2014r. w P.będąc wcześniej skazanym prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda sygn. akt VI K 252/13 z dnia 18.03.2013r. za kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości kierował pojazdem mechanicznym - samochodem J.o nr rej. (...)będąc w stanie nietrzeźwości (I badanie 1.10 mg/l, II badanie 1.10 mg/l) wbrew orzeczonemu prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Nowe

Miasto i Wilda sygn. akt VI K 252/13 z dnia 18.03.2013 r. zakazowi prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych tj. o czyn z art. 178a § 4 kk,

4. w dniu 16.05.2014 r. w P.będąc wcześniej skazanym prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda sygn. akt VI K 252/13 z dnia 18.03.2013r. za kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości kierował pojazdem mechanicznym -samochodem J.o nr rej. (...)będąc w stanie nietrzeźwości (I badanie 0,87 mg/l, II badanie 0.81 mg/l) wbrew orzeczonemu prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda sygn. akt VI K 252/13 z dnia 18.03.2013 r. zakazowi prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych tj. o czyn z art. 178a § 4 kk

Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 19.01.2015r sygn. akt III K 655/14:

- a) uznano oskarżonego za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt 1 tj. czynu z art. 244 kk i za przestępstwo to na podstawie art. 244 kk wymierzono mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
- b) uznano oskarżonego za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt 2, 3, i 4 przyjmując, iż stanowią one ciąg przestępstw tj. czynu z art. 178a § 4 kk w zw. z art. 91 § 1 kk i za to na podstawie art. 178a § 4 kk wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,
- c) na podstawie art. 85 kk i art. 91 § 2 kk połączono orzeczone kary pozbawienia wolności i wymierzono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności,
- d) na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszono na okres lat 5 tytułem próby,
- e) na podstawie art.72§1 pkt 5 kk zobowiązano oskarżonego do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu,
- f) na podstawie art. 73 § 1 kk oddano oskarżonego pod dozór kuratora sądowego,
- g) na podstawie art. 42 §2 kk orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres lat 5,
- h) na podstawie art. 624 § 1 kpk i art. 17 ust 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych zwolniono oskarżonego od kosztów sądowych,
- i) na podstawie § 14 ust 1 pkt 1 i ust 2 pkt 2 i § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz adw. Marty Małyszczuk kwotę 664,20 zł brutto tytułem udzielonej a nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu.

Apelację od tego wyroku wywiódł prokurator zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego zarzucając obrazę przepisu prawa materialnego - art. 69 § 4 kk poprzez warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności W. F. pozostającego pod zarzutem popełnienia przestępstw określonych w art. 178a § 4 kk pomimo nie ustalenia i braku podstaw do takiego ustalenia, iż zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu powołanego na wstępie przepisu.

Stawiając powyższy zarzut w oparciu o art. 437 § 1 kpk i art. 454 § 2 kpk prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części, w której warunkowo zawieszono wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności i wymierzenie kary 1 roku pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora okazała się konieczna, umożliwiła bowiem kontrolę instancyjną zaskarżonego orzeczenia, skutkującą jego uchynieniem i przekazaniem sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, aczkolwiek z przyczyn diametralnie odmiennych niż te wskazane w środku odwoławczym.

Przechodząc do podstaw rozstrzygnięcia Sądu Odwoławczego należy mieć na uwadze następujące okoliczności.

W myśl art. 413 § 2 pkt 1 kpk, wyrok skazujący, prócz elementów wskazanych w § 1 powoływanego przepisu, powinien zawierać dokładne określenie przypisanego osobie oskarżonej czynu oraz jego kwalifikację prawną.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, którego pogląd podziela Sąd II instancji, z treści art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. nie wynika, ażeby w opisie czynu należało używać słów ustawy, określających poszczególne znamiona przestępstwa. Chodzi natomiast o to, aby ten opis odpowiadał znaczeniu wszystkich znamion ustawowych konkretnego przestępstwa. Przy opisie czynu należy posłużyć się takimi sformułowaniami, które w sposób nie budzący wątpliwości odpowiadają treści poszczególnych znamion przypisanego sprawcy czynu zabronionego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r., V KK 156/14, LEX nr 1532786; podobny pogląd przyjęty został przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 czerwca 2013 r., V KK 435/12, LEX nr 1331400).

Natomiast, jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Krakowie, w wyroku z dnia 5 lutego 2014 r. II AKa 273/13, LEX nr 1480648, opis czynu objętego wyrokiem wymaga dokładnego przedstawienia wszystkich jego elementów mających znaczenie dla prawidłowej kwalifikacji prawnej bez pomijania któregoś aspektu zachowania oskarżonego należącego do ustawowych znamion danego typu przestępstwa (art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.). Jeśli treść zarzutu aktu oskarżenia była mało precyzyjna i nie odzwierciedla dokładnie znamiona przepisu, obowiązkiem sądu było poprawienie tego w wyroku, bo redakcja orzeczeń zawartych w wyroku nie może nasuwać wątpliwości, za jaki czyn oskarżony ma ponieść dolegliwość. Nie mają przy tym istotnego znaczenia pisemne motywy wyroku, bowiem podstawowe znaczenie ma sentencja, a uzasadnienie zawiera jedynie informację, jakie fakty (i na podstawie jakich dowodów) sąd uznał za udowodnione.

Art. 178a. § 1 kk. stanowi, iż popełnia przestępstwo ten, kto znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym.

Z kolei w myśl § 4 art.178a kk., jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu określonego w § 1 w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Analizując stawiane oskarżonemu zarzuty popełnienia przestępstw z art.178a § 4 kk. (punkty 2-4 części wstępnej zaskarżonego wyroku) należy stwierdzić, iż opisy czynów wskazywały miejscowość i czas w jakim miały one nastąpić, odnosiły się do tego, że oskarżony prowadził samochód będąc w stanie nietrzeźwości oraz będąc wcześniej już skazanym za prowadzenie auta w stanie nietrzeźwości i w okresie obowiązywania orzeczonego wobec niego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych..

Z opisu tychże czynów w żaden sposób nie wynika natomiast, by oskarżony, kierował pojazdem w ruchu lądowym (co jest odrębnym, równorzędnym w swym znaczeniu znamieniem ustawowym rozważanego przestępstwa). Bezspornym jest, iż nie wyczerpuje tego znamienia wskazanie miejscowości popełnienia zarzucanych czynów) tj. miasta P.. Określenie miejsca zdarzeń kategorią geograficzną nie przekłada się automatycznie na ustalenie, iż miały one miejsce „w ruchu lądowym”.

Dla oceny znaczenia powyższego, niepełnego opisu czynu oskarżonego, istotne znaczenie ma fakt, iż w rozstrzyganej sprawie wniesiono środek zaskarżenia na niekorzyść oskarżonego.

Zgodnie z art. 434 § 1 kpk, sąd odwoławczy może orzec na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, gdy wniesiono na jego niekorzyść środek odwoławczy, a także tylko w granicach zaskarżenia, chyba że ustawa stanowi inaczej. Jeżeli środek odwoławczy pochodzi od oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika, sąd odwoławczy może orzec na niekorzyść oskarżonego ponadto tylko w razie stwierdzenia uchybień podniesionych w środku odwoławczym lub podlegających uwzględnieniu z urzędu. Z kolei w razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wolno w dalszym postępowaniu wydać orzeczenie surowsze niż uchylone tylko wtedy, gdy orzeczenie to było zaskarżone na niekorzyść oskarżonego albo na korzyść oskarżonego w warunkach określonych w art. 434 § 3 lub 4. Nie dotyczy to orzekania o środkach wymienionych w art. 93 i 94 Kodeksu karnego (art. 443 kpk).

Niewątpliwie prokurator w wywiedzionym środku zaskarżenia nie dostrzegł wskazanych powyżej okoliczności i nie uczynił ich przedmiotem swojej apelacji.

W kontekście powyższych uregulowań nie ulega zatem wątpliwości, iż niedopuszczalnym jest uzupełnianie przez sąd odwoławczy opisu czynu przypisanego oskarżonemu poprzez dodawanie do tego opisu znamion przestępstwa wymaganych przez prawo karne materialne, których opis ten, przed zaskarżeniem orzeczenia nie zawierał, jeśli kwestia ta nie została podniesiona w apelacji wywiedzionej na niekorzyść sprawy.

Nie skutkuje to jednak koniecznością zmiany wyroku i uniewinnienia oskarżonego. Należy mieć na względzie uregulowanie art.440 kpk, który stanowi, że jeżeli utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, podlega ono zmianie na korzyść oskarżonego albo uchyleniu niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów.

W świetle materiału dowodowego sprawy należy stwierdzić, iż doszło do uchybienia, polegającego na tym, że opis przypisanych oskarżonemu przestępstw z art.178a § 4 kk nie odpowiada wymogom określonym w art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. i przez to nie zawiera wszystkich znamion przypisanego czynu, pomimo że z ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji wynika, iż miały miejsce zachowania wypełniające te znamiona. W oparciu o apelację prokuratora wniesioną na niekorzyść oskarżonego, wykraczając poza jej granice i podniesione w niej zarzuty możliwym i koniecznym jest uchylenie zaskarżonego wyroku i to na niekorzyść oskarżonego, jako że wyrok ów w swej treści jest rażąco niesprawiedliwy z punktu widzenia interesu wymiaru sprawiedliwości, interes ten polega zaś na tym, żeby osoba, której sprawstwo i winę wykazano, poniosła odpowiedzialność karną (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 06.06.2013r IV KK. 402/12).

Podsumowując powyższe należy stwierdzić, iż niedopuszczalnym stało się zaakceptowanie orzeczenia, nawet w razie ewentualnej jego zmiany, które przypisuje oskarżonemu popełnienie czynów nie zawierających wszystkich znamion przestępstwa i to nawet, jeśli z treści sporządzonego uzasadnienia wyroku wynika, że oskarżony swoim zachowaniem znamiona te wyczerpał – jak już wskazano powyżej, to merytoryczne orzeczenie funkcjonuje w obrocie prawnym i ma decydujące znaczenie. Niemożliwym przy tym stało się wyeliminowanie owego uchybienia poprzez „uzupełnienie” owego opisu przez Sąd odwoławczy.

W tym stanie rzeczy, niezależnie od treści podniesionych przez apelującego zarzutów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 437 § 1 kpk zmuszony był uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Rozpatrując powtórnie niniejszą sprawę Sąd a quo winien ustalić stan faktyczny sprawy i przeanalizować prawne aspekty inkryminowanych zachowań, a następnie swoje stanowisko odzwierciedlić w wydanym orzeczeniu oraz ewentualnym pisemnym uzasadnieniu, wskazując, zgodnie z wymogami art. 424 kpk logiczny proces, który doprowadził do określonych wniosków w przedmiocie słuszności lub niezasadności, stawianych oskarżonemu zarzutów. Zwrócić należy przy tym uwagę, by w sytuacji stwierdzenia penalizowanych art.178a § 4 kk. zachowań oskarżonego, przypisane mu czyny zawierały komplet ustawowych znamion.

W razie uznania, że oskarżony popełnił przestępstwa, Sąd I instancji kreując wymiar represji karnej niewątpliwie winien mieć również na uwadze argumenty wskazane w apelacji prokuratora.

W przypadku dowodów, które nie miały wpływu na uchylenie zaskarżonego wyroku, Sąd I instancji powinien natomiast rozważyć skorzystanie z możliwości przewidzianej w art. 442 § 2 kpk.

Jerzy Andrzejewski Jarosław Komorowski Dorota Maciejewska -Papież